

УДК 342.156

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2020.3.3.20>**І. Є. Підберезних**кандидат історичних наук, доцент, здобувач
Науково-дослідного інститут публічного права

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ США ТА СІНГАПУРУ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Актуальність статті полягає в тому, що у кінці ХХ ст. було проголошено великим часом змін у всьому світі, який постійно підтверджується зростаючим рівнем розвитку окремих країн, виходом їх на провідні позиції у зв'язку із швидким розвитком економіки, демократичними змінами. Республіка Сінгапур є яскравим прикладом всесвітнього процесу глобалізації економіки, становлення сучасної державності та розвитку демократії. Досліджувана проблема має цінне наукове значення, оскільки ілюструє становлення і розвиток феномену розвитку міста-держави Сінгапур. Варто зауважити, що міжнародним відносинам притаманна велика ступінь раціональності, що проявляється у прагненні світового лідера США їх регулювати на основі власних уявлень та інтересів національної безпеки. Залишаючись єдиною наддержавою світу, США проявляють активний інтерес до процесів економічної інтеграції в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, приділяючи особливу увагу країнам, які перебувають у безпосередній близькості до потенційного лідера – Китаю. У статті сформувано адміністративно-правове забезпечення національної безпеки США та Сінгапуру на початку ХХІ ст. Розглядаються основні етапи розвитку відносин США та Сінгапуру на початку ХХІ ст. Аналізуються фактори, що визначають характер двостороннього співробітництва у сучасних дипломатичних, політичних, економічних, науково-технічних відносинах та військових навчаннях, а також їх вплив на розвиток систем національної безпеки країн. Визначено роль інвестицій США в економічний розвиток Сінгапуру. Висвітлено сучасні політичні, економічні, науково-технічні та військові здобутки країни. Окреслюються успіхи та проблеми американсько-сінгапурської взаємодії на сучасному етапі міжнародних відносин. Зроблено висновок, що відносини США та Сінгапуру є вдало поєднаними спільними цінностями, відданістю принципам демократії та ринкової економіки. Американсько-сінгапурські відносини забезпечення національної безпеки країни сформувалися на договірній базі як на двосторонньому, так і на багатосторонньому рівнях. Однак, хочемо помітити, що без розширення меж національної безпеки США такого стрімкого розвитку маленької азійської країни – Сінгапуру могло взагалі й не відбутися.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, Азійсько-Тихоокеанський регіон (АТР), зовнішня політика, економічна інтеграція, національна безпека, Південно-Східна Азія (ПСА), Сінгапур, співробітництво, Сполучені Штати Америки (США).

Актуальність теми. У кінці ХХ ст. було проголошено великим часом змін у всьому світі, який постійно підтверджується зростаючим рівнем розвитку окремих країн, виходом їх на провідні позиції у зв'язку із швидким розвитком економіки, демократичними змінами. Республіка Сінгапур є яскравим прикладом всесвітнього процесу глобалізації економіки, становлення сучасної державності та розвитку демократії. Досліджувана проблема має цінне наукове значення, оскільки ілюструє становлення і розвиток феномену розвитку міста-держави Сінгапур.

Варто зауважити, що міжнародним відносинам притаманна велика ступінь раціональності, що проявляється у прагненні світового лідера США їх регулювати на основі власних уявлень та інтересів національної безпеки. Залишаючись єдиною наддержавою світу, США проявляють активний інтерес до процесів економічної інтеграції в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, приділяючи особливу увагу країнам, які перебувають у безпосередній близькості до потенційного лідера – Китаю.

Взаємодія відносно стійкої системи міжнародних відносин ХХ ст. та її переродження

у XXI ст. призводить до розвитку «класичних» міждержавних відносин, які яскраво відображено у розвитку і становленні міждержавних відносин США, єдиної країни у світі, яка має політичні, військові, наукові відносини з усіма країнами світу, не останнє місце серед яких належить і Сінгапуру.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Загальнотеоретичні питання адміністративно-правового регулювання безпеки досліджувалися, в тому числі адміністративістами. У своїх роздумах ми ґрунтувалися на наукових працях таких адміністративістів, як О. Бандурка, А. Берлач, Ю. Битяк, І. Голосніченко, В. Верхогляд, Р. Калюжний, В. Комзюк, О. Кузьменко, В. Настюк, А. Носач, В. Олефір, А. Стародубцев, В. Сокурено, М. Тищенко, М. Цвік, а також наукові напрацювання політологів, істориків, зокрема, праці Г. Алмонда, Д. Аптера, Є. Арапова, Д. Белла, А. Бентлі, С. Беризинського, С. Блека, Д. Мілль, Т. Парсонс, Д. Растоу, С. Хантингтон, Ш. Ейзенштадт.

Основна мета даної публікації полягає у тому, щоб здійснити історико-правовий комплексний аналіз дослідження розвитку адміністративно-правового забезпечення національної безпеки США та Сінгапуру на початку XXI ст. і охарактеризувати основні фактори, що здійснили вплив на рівень двостороннього співробітництва.

Виклад основного матеріалу. Важливим чинником для розвитку будь-якої держави є її широкомасштабна участь у міжнародній політиці та встановленні міжнародних та міжконтинентальних зв'язків. Закінчення «Холодної війни» послугувало стартом для серйозних змін у системі міжнародних відносин XXI ст. Головною тенденцією переходу до нової глобальної розстановки сил є акцентування уваги на Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (далі – АТР), де сконцентровані нові великі політичні центри, одним з яких є Республіка Сінгапур.

Отримавши незалежність у 1965 р. Сінгапур залишився самостійною, однак бідною країною, яка мусила імпортувати навіть прісну воду. За часів правління Лі Куан Ю була розроблена стратегія економічного розвитку, яка базувалася на перетворенні країни в фінансовий і торговий центр в Південно-Східній Азії, виготовленні висококонкурентної продукції, залученні іноземних інвесторів. Результатом модернізації 1959–1990 рр. стало те, що на сьогодні країна належить до числа тих небагатьох держав, де вартісний обсяг експорту перевищує розмір валового внутрішнього продукту.

Однією з особливостей промислового розвитку Сінгапуру є виключно важлива роль держави в галузі економічного розвитку, як одного із стратегічних напрямків національної безпеки. Модернізація виробництва у Сінгапурі відбувалася у три етапи. Перший етап розпочинається з середини 60-х років, коли Сінгапур поштовхував розвиток промисловості, орієнтованої на експорт, починаючи з простих, але трудомістських галузей. Проте через високу вартість робочої сили ця продукція не витримала конкуренції і Сінгапур перейшов до форсованого розвитку технологічно складних галузей промисловості, що послужило початком нового економічного етапу розвитку Сінгапуру. У 1980 р. була прийнята програма «Друга промислова революція», якою було проголошено перехід до новітніх технологій у виробництві. У результаті цих перетворень американські транснаціональні корпорації заклали основу масштабного високотехнологічного перевороту промисловості Сінгапуру, що призвело цю невелику державу у компанію до великих і конкурентоспроможних виробників [1].

Цілий ряд факторів історичного та економічного характеру були об'єктивною перепорою розвитку процесу індустріалізації в Сінгапурі, а саме малі розміри країни, повна відсутність природних ресурсів, надзвичайно високі темпи приросту населення, порівняльна дорожнеча робочої сили тощо. Однак для Сінгапуру ці перепони стали стимулом. Завдяки своєму географічному положенню Сінгапур опинився на важливому морському шляху Азії, що робить участь країни в міжнародному товарообміні незамінним компонентом зовнішньоекономічної політики [2].

До 1980 р. Сполучені Штати стали найважливішим торговим партнером Сінгапуру, що таким чином мали вирішальний вплив на добробут країни. Вже у 1988 р. в Сінгапурі загальний обсяг експорту в США склав 18,8 млрд. доларів, що на 28% більше порівняно з попередніми роками і нараховувала 24% від загального обсягу експорту країни. Тобто експорт Сінгапуру в США випередив його імпорт [3].

Третій етап розпочався 6 травня 2003 р., коли була підписана двостороння угода між США і Сінгапуром про вільну торгівлю, яка набула чинності лише 1 січня 2004 року. Зростання американських інвестицій в Сінгапурі і велика кількість американців, що проживають у цій невеличкій державі розширили можливості для контактів між цими двома країнами. На сучасному етапі відбувається поглиблення двосторон-

ніх відносин у зоні вільної торгівлі, включаючи торгівлю текстилю та одягу, телекомунікацій і захисту прав інтелектуальної власності [1].

Розвиток адміністративно-правового забезпечення національної безпеки США і Сінгапуру був взаємопов'язаним через їх співробітництво на міжнародній арені, яке відбувалося на засадах цілої системи союзницьких відносин у різних галузях і аспектах, але така система не передбачає укладання повноцінних союзницьких договорів, однак робить можливими більш надійний фундамент для міжнародної співпраці в окремих галузях. Так, міжнародна співпраця Сінгапуру з США, яка є однією з найсильніших економічних держав світу, стала основою індустріального розвитку країни.

Визначимо декілька важливих чинників, завдяки яким Сінгапур був змушений співпрацювати з США, зокрема, зростання значення «убудованості» економіки будь-якої країни (незалежно від розміру та наявних природних ресурсів) в глобальну економіку; націленість економічної політики найбільш розвинених країн на ефективний інноваційний стрибок; розвиток інтелектуального ринку з акцентом на використання людського капіталу.

Отже, ці чинники інвентують значення «ефекту масштабу» у сучасній економіці, роблять багато країн менш залежними від сировинних ресурсів і більш залученими в глобальні технологічні процеси передових наукомістських галузей, що має у свою чергу значний вплив на розвиток системи національної безпеки країни загалом.

Досить активним є інвестиційне співробітництво. Сінгапур і США не тільки знаходяться поруч у провідних світових рейтингах, але за багатьма показниками економічного та інноваційного розвитку цей «азійський дракон» вже випереджає Америку.

Однак відсутність у Сінгапурі великого внутрішнього ринку зумовило те, що приватний бізнес тут представлений в основному транснаціональними корпораціями (долі – ТНК) і лише незначною мірою національними малими фірмами. У такій ситуації Сінгапур залишається однією з ланок міжнародної мережі ТНК, причому ланкою, в якому низька сумарна купівельна спроможність населення (всього 5 млн. жителів) [2]. Саме тому для Сінгапуру життєво важливо стати такою ланкою, де створюється найбільше доданої вартості, де вища оплата праці, переважають високотехнологічні та наукомістські види послуг.

США і Сінгапур є взаємодоповнюючими системами: американські корпорації отримують

в цій країні належну державну опіку і підтримку, а ТНК забезпечують приплив прямих інвестицій із США [4].

Стимулюючи присутність багатонаціональних корпорацій у своїй економіці, Сінгапур здійснює програми спільних інвестицій. Рада з економічного розвитку Сінгапуру розробила нові концепції, зокрема, формування груп галузей промисловості зосередження зусиль на великих інвестиціях в області технологій, наприклад, виробництва кремнієвих пластин, біотехнологій, хімічних технологій.

З метою залучення зарубіжних малих і середніх іноземних підприємств створюються бізнес-центри, зокрема, для представників скандинавських країн, Німеччини і Франції.

Тісна співпраця між Сінгапуром і США продовжує інтенсивно розвиватися і до цього часу. Між країнами укладаються нові торгові угоди. Наприклад, «Договір про вільну торгівлю» від 7–8 травня 2007 року. Угода має сприяти зростанню обсягів двосторонньої торгівлі та інвестицій, забезпечити підвищення довіри з боку інвесторів та бізнесменів.

Пріоритетним напрямом відносин США та Сінгапуру є також розширення американського бізнесу у Тихоокеанському регіоні. Про це свідчить той факт, що міністр торгівлі та промисловості Сінгапуру С. Ісварен на відкритті Міжнародної Асоціації Ігрових Регуляторів 2012 р. заявив, що Регулюючий Орган Казіно Сінгапуру підписав угоду з Пенсільванією для посилення співпраці, з акцентом на обмін інформації та досвідом [5].

Таким чином, з точки зору історичної перспективи, Сінгапур знаходиться на стадії переходу від стану, при якому займався переважно адаптацією, асиміляцією і розповсюдженням технологій, розроблених закордонними корпораціями, до більш збалансованої системи, яка приділяє значну увагу розвитку власного інноваційного потенціалу з метою формування сталої системи національної безпеки країни.

Незмінно актуальною сферою для американсько-сінгапурського співробітництва залишається військово-політичне питання. Про це свідчать численні спільні з США військові навчання, що проводяться під егідою миротворчої діяльності США.

Одним із таких спільних заходів є компанія під назвою «Golden Merlion», що почалася 7 жовтня 2010 р. Американсько-сінгапурські морські навчання проводилися у водах Сан-Дієго (штат Каліфорнія), де розташовані основні військово-морські сили США. Серед

завдань було випробування нової техніки. Усунення потенційних небезпек і підвищення оперативних можливостей, проведення медичних операцій та евакуації. До цієї військової операції були залучені 4 кораблі, 1 підводний човен і 6 вертольотів [3].

Згідно угоди про вільну торгівлю 2003 р., у Сінгапурі регулярно перебуває понад 100 американських військово-морських кораблів в рік, а також понад 200 американських військовослужбовців, що дають змогу контролювати військово-морські бази у Сінгапурі.

Американське дипломатичне консульство підкреслює, що Сінгапур, будучи стратегічним союзником Сполучених Штатів, відіграє вкрай важливу роль у забезпеченні миру і безпеки в регіоні. Одночасно глава представництва США зауважив, що нові американські бойові кораблі не будуть «базуватися» в Сінгапурі, а лише «направляються» в країну. Однак, експерти відзначають, що реальної різниці немає – нові бойові кораблі будуть знаходитися і постійно обслуговуватимуться саме в Сінгапурі [6].

До того ж, Сінгапур для США – насамперед країна, що розташована у центрі важливих морських комунікацій Азії. Острів став однією зі стратегічних країн для офіційного Вашингтона, який побоювався, що після об'єднання всього В'єтнаму під владою комуністів «теорія доміно» спрацює у острівних країнах Південно-Східної Азії.

Зі свого боку, Сінгапур вбачав саме у військовій присутності Сполучених Штатів у регіоні, де відбулись Китайська «культурна революція», В'єтнамська війна і комуністичні перевороти в Лаосі та Камбоджі, гарантією своєї безпеки. Саме тому співпраця досліджуваних країн привнесла багато позитивного у становлення їх системи національної безпеки.

Слід зазначити, США, непокоячись зростаючою могутністю Китаю, відновили політику стримування цієї країни, що проводилася у 50–70 рр. минулого століття. Зважаючи на стратегічне положення уряду США та Сінгапуру у кінці листопада 2011 р. уклали угоду, яка передбачає базування американського флоту (кораблі Littoral Combat Ships) на сінгапурській базі ВМС Чангі. Відповідно досягнутих Сінгапуром і США домовленостям, планувалося розміщення чотирьох бойових кораблів, які будуть дислоковані на базі по черзі. Чисельність основної команди кожного з кораблів повинна становити 40 осіб, в разі необхідності чисельність може бути збільшена до 75. Коли кораблі будуть

базуватися у водах Сінгапуру, їх команди будуть жити на кораблях. Перші кораблі, за свідченням агентства Сінхуа, прибули до порту у другому кварталі 2013 року [7].

США готові продовжувати надавати підтримку у військовій галузі: збільшити оборону спроможність Сінгапуру, за рахунок нової техніки; обмін кваліфікованими кадрами для передачі військового досвіду та ін. Обидві країни беруть участь у переговорах про Транс-Тихоокеанське партнерство [8].

Політичний діалог США і Сінгапуру розвивається не лише в економічному, військово-технічному напрямку, а й в науковому – приділяється велика увага завданням розвитку креативної економіки, заснованої на використанні креативних індустрій. Ще в 2002 р. була оголошена ініціатива «Перетворення Сінгапуру», націлена на перетворення країни на світовий центр креативності, інновацій та дизайну [7].

З цією метою уряд реформує систему освіти так, щоб стимулювати розвиток творчих здібностей молоді. Одним з шляхів такого стимулювання стало впровадження молодих, по-новому мислячих талановитих людей в різні державні структури, що відповідають за економічну політику.

У США акцент на креативний напрямок інноваційної економіки проявляється, зокрема, у тому, що в традиційне STEM-утворення, що включає такі дисципліни, як наука, технології, інженерна справа і математика (science, technology, engineering, mathematics) – активно включаються творчі, художні предмети, об'єднані загальним терміном Arts (гуманітарні науки).

Сінгапур зумів залучити такі великі американські ТНК, як Motorola, Intel, IBM, Hewlett-Packard і Microsoft, та прагне стати першим в світі «розвиненим островом», де останні досягнення комп'ютерних технологій будуть поставлені на службу суспільству [1].

В цьому контексті обидві країни у пошуках шляхів вирішення таких сучасних інноваційних завдань, як оптимізація, максимальне співвідношення фундаментальних і прикладних досліджень, розвиток державно-приватного партнерства і креативної економіки. Досвід цих країн дуже важливий для вирішення проблем створення інноваційних економік в інших країнах.

Конструктивну взаємодію цих країн може підтвердити і виключення урядом США Сінгапуру із санкційного списку країн, що закуповують нафту в Ірані, про що заявила 28 червня 2012 р. держсекретар США Хіларі Клінтон [3]. Конгрес США

на початку 2012 р. наділив адміністрацію правом застосовувати додаткові санкції іноземним фінансовим інститутам та компаніям, що укладають угоди з Іраном. Метою цього кроку було скорочення фінансування іранської економіки.

Загалом, Сінгапур, як країна що розвивається, має потенціал для виходу у провідні країни світу, зацікавлена в економічній та військовій присутності США. І ці наміри співпадають з про-азійською спрямованістю міжнародної діяльності США з метою забезпечення своєї національної безпеки, які вбачають в країнах Південно-Східної Азії важливих торговельних, економічних партнерів. Незважаючи на невеликий розмір країни, Сінгапур сьогодні є і залишається одним із найбільших торговельних партнерів США. Більша частина американських інвестицій зосереджена у виробництві електроніки, зберіганні і переробці нафти, хімічній промисловості. І не випадково, саме в цих галузях Сінгапур посідає провідне місце серед країн світу.

Висновок. Таким чином, аналізуючи адміністративно-правове забезпечення національної безпеки США та Сінгапуру на початку XXI ст. ми не могли обійти стороною важливість їх взаємодії. Варто зазначити, що відносини США та Сінгапуру є вдало поєднаними спільними цінностями, відданістю принципам демократії та ринкової економіки. Америко-сінгапурські відносини забезпечення національної безпеки країни сформувалися на договірній базі як на двосторонньому, так і на багатосторонньому рівнях. Однак, хочемо помітити, що без розширення меж національної безпеки США такого стрімкого розвитку маленької азійської країни – Сінгапуру могло взагалі й не відбутися.

Список використаної літератури:

1. U.S. Department of State Diplomacy in Action: фінішна пряма до затвердження URL: <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/11/200671.htm>
2. Singapore Orders Lafayette Frigates/ Asia-Pacific Defence Reporter, April/May 2000. P. 39. URL: <https://asiapacificdefencereporter.com/>
3. U.S. Department of State Diplomacy in Action: фінішна пряма до затвердження. Портал про U.S. Relations with Singapore. URL: <http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2798.htm>
4. Emma Chanlett-Avery. Singapore: Background and U.S. Relations. Congressional Research Service, July 26, 2013. URL: <https://sgp.fas.org/crs/row/RS20490.pdf>
5. НИД Сингапура призвал США отменить санкции в отношении Мьянмы. URL: <http://ria.ru/world/20120202/554816023.html>
6. Арапова Е. Интеграция стран Восточноазиатского саммита и интересы США. *Мировая экономика и международные отношения*. 2012. № 5. С. 65–70. URL: <https://www.imemo.ru/publications/periodical/meimo/archive/2012/5/east-asia-prospects-of-development/integration-of-east-asian-summit-countries-and-usa-interests>
7. International Relations and security network: фінішна пряма до затвердження. Портал про Singapore and the US: Security Partners, Not Allies. URL: <http://isn.ethz.ch/Digital-Library/Articles/Detail/?lng=en&id=168339>
8. Курзанов В. Сінгапур в економіке Юго-Восточной Азии : учебное пособие. М. : Наука, 1985. URL: https://nsu.ru/xmlui/bitstream/handle/nsu/200/Prog_SE_Asia.pdf?sequence=1&isAllowed=y
9. Підберезних І. Є. Відносини США та Сінгапуру на початку XXI ст. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. проф. І. С. Зуляка. Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. Вип. 1. Ч. 2. С. 163–167.*

Podbereznykh I. Ie. Administrative and legal ensurance of national security of the United States and Singapore at the beginning of the XXI century

The relevance of the article lies in the fact that at the end of the 20th century. was declared a great time of change throughout the world, which is constantly confirmed by the growing level of development of individual countries, their entry into leading positions in connection with the rapid development of the economy, democratic changes. The Republic of Singapore is a vivid example of the global process of economic globalization, the formation of modern statehood and the development of democracy. The investigated problem has a valuable scientific value, as it illustrates the formation and development of the phenomenon of the development of the city-state of Singapore. It is worth noting that international relations are characterized by a high degree of rationality, which is manifested in the desire of the world leader, the USA, to regulate them based on his own ideas and interests of national security. Remaining the only superpower in the world, the USA shows an active interest in the processes of economic integration in the Asia-Pacific region, paying special attention to countries that are in close proximity to the potential leader – China. The article forms the administrative and legal support of national security of the United States and Singapore at the beginning of the XXI century. The main stages of development of relations between the United

States and Singapore at the beginning of the XXI century are considered. The factors that determine the nature of bilateral cooperation in modern diplomatic, political, economic, scientific and technical relations and military exercises, as well as their impact on the development of national security systems are analyzed. The role of US investment in Singapore's economic development has been identified. The current political, economic, scientific, technical and military achievements of the country are covered. The successes and problems of American-Singaporean cooperation at the present stage of international relations are outlined. It is concluded that the relations between the USA and Singapore are successfully combined with shared values, commitment to the principles of democracy and market economy. American-Singaporean relations for ensuring the country's national security were formed on a contractual basis at both the bilateral and multilateral levels. However, we would like to note that without the expansion of US national security boundaries, such a rapid development of a small Asian country – Singapore, could not have happened at all.

Key words: *administrative and legal support, Asia-Pacific region (APR), foreign policy, economic integration, national security, Southeast Asia (SIA), Singapore, cooperation, United States of America (USA).*